

DOMNULE NOTAR PUBLIC,

Subsemnatul(a)_, domiciliat(ă) în_ ,

In temeiul art. 68 din Legea nr. 36/1995,

Vă rog să dispuneți

DESCHIDERA PROCEDURII SUCCESIUNII DEFUNCTULUI(EI)

_decedat(ă) la data de în_cu ultimul domiciliu în_ și să procedezi la întocmirea inventarului și la luarea altor măsuri de conservare a bunurilor rămase la decesul defunctului(ei).

I. Moștenitori

La decesului defunctului(ei) au rămas ca moștenitori:

- 1) , domiciliat(ă) în_ ,
- 2)_, domiciliat(ă) în_etc.

II. Bunuri

Bunurile rămase la decesul defunctului(ei) sunt următoarele:

Bunuri mobile:

- 1)_ ,
- 2)_etc.

Bunuri imobile:

- 1)_ ,
- 2)_etc.

III. Pasivul succesoral:

- 1) Cheltuieli cu înmormântarea dejunctului(ei) constând în_valoare de _lei,
- 2) Cheltuieli efectuate cu tratamentele medicale și întreținerea defuncțu-lui(ei) în perioada de timp de calculate la_lei,
- 3) Datorii făcute de defuncț(ă) și neachitate constând în_valoare lei,

4) Datorii provenite din impozite și taxe_, care urmează să fie achitate
în valoare de_lei.

Depun următoarele acte de stare civilă ____.

Declar că am acceptat succesiunea, în termen legal.

Vă rog să dispuneți citarea tuturor moștenitorilor, pentru a stabili numărul și calitatea acestora,
compunerea masei succesoriale, întinderea drepturilor acestora și să ne eliberați certificatul de moștenitor.

Data____

Semnătura_

Explicații teoretice

1. Noțiuni

- 1) Deschiderea succesiunii. Potrivit art. 651 C. civ. Succesiunile se deschid prin moarte. ”
- 2) Înțelesul noțiunii. Prin succesiune (sau moștenire) se înțelege transmisiunea unor bunuri, mai exact se transmite patrimoniul unei persoane fizice decedate, către una sau mai multe persoane stabilite de lege, numită succesiune legală, sau prin voința celui decedat, printr-o dispoziție de ultimă voință, numită succesiune testamentară.
- 3) Mod de dobândire a proprietății Succesiunea legală sau testamentară constituie, potrivit art. 644 C. civ., unul din modurile de dobândire a dreptului de proprietate.
- 4) Persoana decedată. Se numește de cuius, prescurtare a formulei romane „is de cuius successione agitur” (cel despre a cărui succesiune este vorba).

In cazul succesiunii legale se mai numește autor sau defunct, iar în cazul succesiunii testamentare și mai numește testator.

5) Moștenitorii în cadrul succesiunii legale, persoanele care dobândesc bunurile succesoriale se numesc succesi, moștenitori sau erezi și legatari în cazul succesiunii legatare.

Persoana care renunță la succesiune se numește succesibil.

6) Masă succesorală. Totalitatea bunurilor ce alcătuiesc patrimoniul celui decedat și care se transmite la decesul persoanei decedate poartă denumirea de masă succesorală.

2. Caracterele juridice ale succesiunii

- 1) Succesiunea se transmite din cauză de moarte. Se produce numai în cazul morții persoanei fizice, prin moarte înțelegându-se atât decesul constatat fizic, cât și decesul constatat fizic printr-o hotărâre judecătoarească definitivă, în temeiul art. 18 din Decretul nr. 31/1954.
- 2) Succesiunea este o transmisiune cu titlu universal. Are ca obiect întregul patrimoniu al defunctului, adică toate drepturile și obligațiile acestuia, cu excepția celor legate de persoana lui. Drept urmare, moștenitorii preiau activul și pasivul succesoral fiind obligați să plătească toate datoriile defunctului chiar dacă acestea depășesc activul succesoral.
- 3) Este o transmisiune unitară. Patrimoniul transmis constituie o singură masă de bunuri, fără a se face deosebire de originea sau natura lor. Excepție face numai cazul soțului supraviețuitor care preia mobilele și obiectele gospodăriei casnice când vine în concurs cu alți moștenitori decât descendenții (v. art. 5 din Legea nr. 319 din 10 iunie 1944).
- 4) Este o transmisiune indivizibilă. Se transmite simultan și ca un singur tot, moștenitorii neputând să o accepte parțial și să renunțe numai parțial.

3. SEDIUL MATERIEI. Potrivit art. 650 C. civ., succesiune se deferă sau prin lege (numită legală) sau după voința omului prin testament (adică a persoanei fizice decedată, numită testamentară)

Codul civil, în cartea a III-a reglementează cele două succesiuni: legală, în titlul I „Despre succesiuni”, art. 650 - 799 și testamentară, în titlul II intitulat „Despre donațiuni între vii și despre testamente” art. 800 - 821.

2. DESCHIDEREA SUCCESIUNII

1. NOTIUNI. Așa cum am arătat în paragraful anterior, succesiunea sau moștenirea este un fapt juridic care dă naștere transmisiunii drepturilor și obligațiilor persoanei fizice decedate (de cuius) către persoana sau persoanele numite succesiuni sau moștenitori.

Prin moarte înțelegem atât decesul constatat ca atare, fizic, cât și decesul constatat prin hotărâre judecătoarească definitivă, pentru că art. 18 din Decretul nr. 31/1954, privind persoanele fizice și juridice, prevede că „succesiunea se deschide prin moarte sau prin declararea judecătoarească a morții unei persoane fizice” (v. și art. 651 C. civ.)

Deschiderea succesiunii se determină prin două coordonate sau momente: data și locul decesului.

2. DATA DECESULUI. Cel ce pretinde că este moștenitor trebuie să dovedească faptul morții lui de cuius și data când a avut loc. Moartea fiind un fapt material, poate fi dovedit de reclamant cu certificatul de deces sau cu hotărârea judecătoarească de declarare a morții prezumate, acte care fac dovada până la proba contrarie.

în cazul în care mai multe persoane au murit în aceeași împrejurare (comorienți), fără să se poată stabili dacă una a supraviețuit alteia, ele sunt socotite că au murit deodată (art. 21 Decretul 31/1954).

Stabilirea datei morții are mare importanță pentru că determină:

- a) data când începe starea de indiviziune;
- b) moștenitorii care au vocație și capacitate succesorală;
- c) momentul din care începe să curgă termenul de acceptare sau renunțare la succesiune sau până în ce moment retroactivează aceasta;
- d) aplicarea legii în vigoare la data decesului în cazul unui conflict de legi în timp.

3. LOCUL DECESULUI. Deschiderea succesiunii are loc la ultimul domiciliu al defunctului, care potrivit art. 13 din Decretul nr. 31/1954, este acolo unde acesta a avut ultima locuință statornică sau principală.

Pentru minori, interziși judiciari și persoane dispărute, succesiunea se deschide acolo unde stabilește legea (art. 14 și 15 Decretul nr. 31/1954 și art. 152 lit. c C. fam.).

În cazul în care defunctul nu are domiciliu în țară, locul deschiderii succesiunii va fi acela unde se află bunurile cele mai importante (art. 68 alin. 2 din Legea nr. 36/1995).

Locul deschiderii succesiuni prezintă importanță pentru că determină competența teritorială a notarului public în ceea ce privește procedura succesorală necontencioasă și competența teritorială a judecătoriei în cazul procedurii contencioase.

3. CONDIȚIILE CERUTE PENTRU A PUTEA MOȘTENII

Indiferent de felul moștenirii, legală sau testamentară, legea prevede trei condiții care trebuie îndeplinite pentru ca persoana să poată moșteni, și anume:

- 1) să existe în momentul deschiderii succesiunii;
- 2) să nu fie nedemnă;
- 3) să aibă vocație la succesiune, pe care le vom examina în continuare.

1. SĂ EXISTE ÎN MOMENTUL DESCHIDERII SUCCESIUNII. Copilul conceput este considerat că există, cu condiția de a se naște viu (art. 7 alin. 2 Decret nr. 31/1954). Copilul născut mort este considerat că nu există (art. 654 alin. 3 C. civ.).

Cel dispărut este socotit a fi în viață dacă nu a intervenit o hotărâre declarativă de moarte, rămasă definitivă (art. 19 Decretul nr. 31/1954).

2. SĂ NU FIE NEDEMN. Sunt nedemni de a succede și prin urmare excluși din succesiune:

- a) condamnatul pentru că a omorât sau a încercat să omoare pe defunct; spre exemplu, soția este exclusă de la moștenirea defuncțului său soț, a cărui viață a suprimat-o.

- b) cel care a făcut contra defunctului o acuzație capitală, declarată calomnioasă prin hotărâre judecătoarească;
- c) moștenitorul major care, având cunoștință de omorul defunctului, nu a denunțat aceasta justiției (art. 655 C. civ.).

Potrivit art. 656 C. civ., lipsa de denunțare nu poate vătăma în drepturile lor pe ascendenții și descendenții omorâtorului, pe afinii săi de același grad, pe soțul sau soția sa, pe frații sau surorile sale, pe unchii sau mătușile sale, pe nepoții sau nepoatele sale.

Nedemnitatea este o sancțiune civilă care operează numai în cazul succesiunii legale (ab intestat), nu și al moștenirii testamentare. Poate fi invocată pe cale de acțiune sau de excepție de cei interesați și produce următoarele consecințe:

- nedemnul este considerat străin de succesiune și dacă a luat ceva din aceasta este obligat la restituire (art. 657 C. civ.);
- copiii nedemnului la succesiune pot veni la succesiune în virtutea dreptului lor propriu, nu pe cale de reprezentare (art. 658 C. civ.).

3. SĂ AIBĂ VOCĂȚIE LA SUCCESIUNE. Persoana care există și nu este nedemnă trebuie să aibă și calitatea de a culege legal sau testamentar moștenirea persoanei decedate. A avea vocație legală însemnă a fi chemat la succesiune potrivit regulilor instituite de lege, iar a avea vocație testamentară însemnă respectarea voinței defunctului concretizată de acesta în testamentul pe care l-a lăsat.

4. CLASELE DE MOȘTENITORI ÎN SUCCESIUNEA LEGALĂ

Potrivit art. 659. C. civ., la succesiune vin numai descendenții, ascendenții și colaterali privilegiați până la gradul al IV-lea inclusiv, care sunt grupați în patru categorii, denumite clase, și anume:

1. CLASA DESCENDENȚILOR. Este alcătuită din copiii defunctului născuți din căsătorie, din afara căsătoriei și adoptați, precum și din descendenții acestora, fără deosebire de sex (art. 669 C. civ.).

În cadrul acestei clase avem descendenții de gradul I (copiii defunctului), de gradul

II (nepoții de fii), de gradul III (strănepoți) etc.

Dacă sunt descendenți de mai multe grade, vin la moștenire numai descendenții de gradul I, iar nu și copiii și nepoții acestora. Aceștia vin la succesiune prin reprezentare numai în cazul în care părintele lor, descendent de gradul I, a precedat și preiau partea care i se cuvenea, indiferent de numărul lor (art. 664-668 C. civ.).

Prezența unui descendent, indiferent de grad, înlătură de la moștenire orice rudă din celelalte clase.

Descendenții sunt moștenitori sezinari, pentru că au posesiunea bunurilor. Ei sunt și moștenitori rezervatari, deoarece, potrivit art. 841 C. civ., beneficiază de o cotă-partea din moștenire denumită rezervă,

de care defunctul nu are dreptul a dispune cu titlu gratuit (prin testament sau donație).

2. Clasa mixtă a ascendenților și a colateralilor privilegiați.

Potrivit art. 670 C. civ., dacă defunctul n-a lăsat descendenți, succesiunea revine ascendenților privilegiați (mama și tatăl defunctului din căsătorie, din afara căsătorie, sau din adopție) și a colateralilor privilegiați (frații și surorile defunctului, din căsătorie, din afara căsătorie și din adopție).

Fiind vorba de un grup mai mare de moștenitori, legea distinge mai multe situații și

anume:

- a) dacă au rămas ambii părinți împreună cu frați, surori sau descendenți ai acestora, succesiunea se divide în două, iar părinții vor lua 1/2, drept ce se împarte deopotrivă între dânsii (art. 671 și 673 C. civ.);
- b) dacă au rămas ca moștenitori decât părinții, întreaga succesiune revine acestora în părți egale, iar dacă a rămas un singur părinte întreaga moștenire îi revine lui (art. 670 alin. 1 C. civ.);
- c) dacă a rămas un singur părinte, împreună cu frați, surori sau reprezentanții lor. părintele va lua 1/4 și restul de 3/4 revine celorlalți în părți egale (art. 673 C. civ.);
- d) dacă au rămas numai frați, surori, întreaga succesiune le revine lor sau descendenților acestora.

Părinții, ca și descendenții și soțul supraviețuitor, sunt moștenitori rezervatari, rezerva lor fiind de 1/2 din dreptul lor la moștenire, iar dacă moștenitor este numai unul, rezerva lui este de 1/4, din dreptul lui la moștenire, indiferent cu cine vine în concurs.

3. CLASA ASCENDENȚILOR ORDINARI. Dacă din primele două clase nu au rămas moștenitori, succesiunea revine ascendenților, alții decât părinții, până la gradul IV inclusiv, adică: bunici, străbunici etc. Dacă sunt singurii moștenitori, culeg întreaga moștenire, iar dacă vin în concurs cu soțul supraviețuitor, indiferent de numărul lor vor lua 1/4 din moștenire, care le revine în cote egale (art. 670 alin. 2, C. civ.).

4. CLASA COLATERALILOR ORDINARI. În lipsă de moștenitori din primele trei clase, succesiunea revine colateralilor ordinari, clasă alcătuită din unchi, mătuși, veri primari (art. 675 C. civ.). Dacă vin singuri la moștenire, culeg întreaga moștenire, în părți egale, iar dacă vin în concurs cu soțul supraviețuitor au dreptul la 1/4 din succesiune.

5. SOȚUL SUPRAVIEȚUITOR

Dreptul la moștenire al soțului supraviețuitor este reglementat de Legea nr. 319 din 10 iunie 1944. Soțul supraviețuitor vine la moștenire în concurs cu cele patru clase de moștenitori, iar în lipsa acestora vine singur la moștenire¹.

Soțul supraviețuitor are următoarele drepturi:

- 1) Un drept de moștenire a cărui întindere este în funcție de clasa din care fac parte moștenitorii cu care vine în concurs. Acest drept este de 1/4 când vine în concurs cu clasa descendenților; de 1/3 când vine în

concurs cu tatăl și mama defunctului ori numai cu unul dintre ei, în ambele cazuri împreună cu frații și surorile soțului decedat și descendenții lor, sau numai cu unul dintre ei; de 1/2 când vin în concurs numai cu tatăl sau mama defunctului, ori numai cu unul dintre ei, sau numai cu frații și surorile acestuia și descendenții lor, ori numai cu unii dintre ei; de 3/4 când vine în concurs cu ceilalți ascendenți sau colaterali până la gradul al IV-lea inclusiv.

2) Dreptul asupra mobilelor și a obiectelor aparținând gospodăriei casnice, precum și asupra darurilor de nuntă, când vine în concurs cu moștenitorii din clasele II-IV.

3) Dreptul de abitație asupra casei în care a locuit și care face parte din succesiune, cu condiția să nu aibă locuință proprie. Acest drept are caracter temporar, pentru că este recunoscut până la partajarea bunurilor succesorale și cel puțin un an de la deschiderea succesiunii. El încetează dacă soțul supraviețuitor se recăsătorește.